

Vallagsfrågor

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar konstitutionsutskottet sju motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2013. Det gäller i huvudsak frågor om elektroniskt röstningsförfarande, avskaffande av ångerröst, gemensamma valsedlar och särskild valkrets för utlandssvenskar. Två motioner gäller frågor som har behandlats tidigare under mandatperioden och därför nu behandlas i förenklad ordning.

Utskottet avstyrker motionerna.

I betänkandet finns en reservation (SD).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Elektroniskt röstningsförfarande	5
Avskaffande av ångerröst	8
Gemensamma valsedlar	11
Särskild valkrets för utlandssvenskar	12
Motioner som behandlas i förenklad ordning	13
Reservationer	15
Gemensamma valsedlar, punkt 3 (SD)	15
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	16
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013	16

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Elektroniskt röstningsförfarande

Riksdagen avslår motion

2013/14:K266 av Eliza Roszkowska Öberg (M).

2. Avskaffande av ångerröst

Riksdagen avslår motion

2013/14:K318 av Olle Thorell (S).

3. Gemensamma valsedlar

Riksdagen avslår motion

2013/14:K385 av Carina Herrstedt (SD) yrkandena 1 och 2.

Reservation (SD)

4. Särskild valkrets för utlandssvenskar

Riksdagen avslår motion

2013/14:K271 av Hans Wallmark (M).

5. Motioner som behandlas i förenklad ordning

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:K323 av Cecilia Widegren m.fl. (M, FP, C, KD) och

2013/14:N333 av Christer Nylander (FP) yrkande 10.

Stockholm den 20 mars 2014

På konstitutionsutskottets vägnar

Peter Eriksson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Peter Eriksson (MP), Björn von Sydow (S), Andreas Norlén (M), Helene Petersson i Stockaryd (S), Billy Gustafsson (S), Phia Andersson (S), Hans Hoff (S), Per-Ingvar Johnsson (C), Hans Ekström (S), Tuve Skånberg (KD), Jonas Åkerlund (SD), Mia Sydow Mölleby (V), Cecilia Brinck (M), Sedat Dogru (M), Gustav Blix (M) och Montaser Eneim (M).

Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlar konstitutionsutskottet sju motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2013. Det gäller i huvudsak frågor om elektroniskt röstningsförfarande, avskaffande av ångerröst, gemensamma valsedlar och särskild valkrets för utlandssvenskar. Två motioner gäller frågor som har behandlats tidigare under mandatperioden och därför nu behandlas i förenklad ordning.

Utskottets överväganden

Elektroniskt röstningsförfarande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion (M) om elektroniskt röstningsförfarande med hänvisning bl.a. till 2011 års vallagskommittés förslag om ytterligare utredning.

Motionen

Eliza Roszkowska Öberg (M) begär i motion 2013/14:K266 ett tillkännagivande för regeringen om att överväga att införa elektroniska val i Sverige. Hon pekar på utvecklingen av ny teknik och säkerhet samt på att man i Finland och framför allt i Estland har genomfört elektroniska val med framgång. Även i det norska Stortingsvalet 2013 blev utfallet av e-röstning positivt och dubbelt så många förtidsröster lades via Internet som i kommunalvalen 2011. Vidare anför motionären bl.a. att e-röstning främjar demokratin och ökar tillgängligheten för många människor i samhället, inte minst på landsbygden men också för äldre och personer med funktionshinder. För den halva miljon svenskar som bor permanent utomlands skulle e-röstning helt lyfta bort geografien ur sammanhanget. Möjligheten att införa elektronisk röstning i Sverige bör enligt motionären ses över.

Gällande ordning

Av 7 kap. vallagen (2005:837) framgår att röstning äger rum på röstningsmottagningsställen och sker på det sättet att väljaren tar en valsedel och lägger den i ett valkuvert som väljaren därefter försluter. Väljaren ska göra i ordning sina röster bakom en valskärm och därefter lämna valkuverten till en röstmottagare.

I förarbetena till vallagen (prop. 2004/05:163 s. 87 f.) anförde regeringen bl.a. att elektroniska röstningsförfaranden inte då borde införas vid allmänna val. Frågan om att införa sådana förfaranden borde anstå till dess det finns tillräckliga erfarenheter av användning av elektroniska förfaranden vid lokala rådslag eller andra liknande aktiviteter där de säkerhets- och demokratiaspekter som aktualiseras vid ett val har kunnat bli föremål för en noggrann prövning och utvärdering.

Tidigare behandling

Våren 2011 gjorde riksdagen på förslag av konstitutionsutskottet ett tillkännagivande som bl.a. innebar att det vore värdefullt att i ett lämpligt sammanhang utreda möjligheterna att införa ett elektroniskt röstningsförfarande i vallokaler och röstningslokaler (bet. 2010/11:KU28 s. 51 f., rskr. 2010/11:293). Vid en eventuell elektronisk röstning borde generellt samma principer gälla som för traditionell röstning med pappersvalsedlar. Däri ligger bl.a. att avkall inte får göras på den grundläggande principen om valhemlighet. Även i övrigt måste kraven på säkerhet och kontrollrutiner ställas högt så att valens giltighet inte kan sättas i fråga utan förtroendet för valsystemet och demokratin bibehålls eller än hellre stärks. Vidare pekas på de erfarenheter som gjorts vid försöken med elektronisk röstning i Norge 2003 när det gäller ansvarsförhållanden. Det torde vara av värde att beakta också andra internationella erfarenheter av elektronisk röstning.

Betänkandet E-röstning och andra valfrågor

2011 års vallagskommitté gjorde i betänkandet E-röstning och andra valfrågor (SOU 2013:24) bedömningen att det finns ett värde i sig att göra det enklare och mindre kostnadskrävande för väljarna att utöva sina demokratiska rättigheter. Ett sätt att uppnå det målet är att – under förutsättning att de höga säkerhetskrav som måste ställas på valförfarandet kan uppfyllas – tillåta e-röstning via Internet från andra platser än vallokaler och röstningslokaler. En sådan ordning kan också ge väljare med funktionsnedsättningar möjlighet att delta i val på jämlika villkor och underlätta för dem som förtidsröstar utanför den egna kommunen och utlandsboende att delta i val. Vidare blir sammanräkningen av rösterna säkrare och valresultatet kan redovisas snabbare. På sikt bör också kostnaderna för val kunna reduceras.

System som bygger på att röstningen sker i vallokaler och röstningslokaler anses allmänt vara väsentligt mindre utsatta för fusk och fel. Hoten när det gäller röstning via Internet från andra platser än vallokaler och röstningslokaler och tänkbara motåtgärder sammanfattas av vallagskommittén (s. 75 f.). Hot som kommittén pekar på är hot riktade mot väljarens dator, såsom virusangrepp och programmeringsfel, och hot mot valsystemets datorer, såsom överbelastningsangrepp, dataintrång och fel i programvaran. Vidare pekar kommittén på hot riktade mot överföringen av röster, såsom brister i säkerheten vid överföringen, och ”man in the middle”, vilket innebär att någon annan genom att ändra valsystemets domännamn eller använda sig av förväxlingsbart domännamn ändrar dataöverföringen så att ursprungligen avgivna röster raderas eller ersätts med andra röster. Ett generellt hot som kommittén uppmärksammar är tekniskt sammanbrott; fortlöpande tillgång till it-system och Internet är nödvändig för ett e-röstningsförfarande. Slutligen nämns den mänskliga faktorn i form av kunskaps- och kompetensbrister hos väljarna som i sig innebär ett säkerhetsproblem. Kommittén betonar att ett elektroniskt röstningssystem i ekon-

trollerade miljöer förutsätter att väljarna tar ansvar för säkerheten i sin egen miljö samt konstaterar att Säkerhetsproblem relaterade till it-användning emellertid ofta är komplexa.

Det finns, enligt kommittén, flera skäl för att genomföra omfattande försök innan man generellt öppnar möjlighet för e-röstning i okontrollerade miljöer, dvs. från andra platser än ett röstmottagningsställe. Ett mycket viktigt skäl är att väljarnas förtroende för förfarandet måste kunna säkerställas. Lika viktigt är att få till stånd en teknisk lösning som uppfyller högt ställda krav på säkerhet. Ett annat skäl är att de problemställningar som rör otillbörlig påverkan av väljare och köp och försäljning av röster kan behöva ytterligare belysas.

Försök fyller flera viktiga funktioner. Försök bör visa om tillräcklig säkerhet kan uppnås med de lösningar som är möjliga. Försök stimulerar till offentlig debatt och kan därmed bidra till att skapa förtroende för systemet.

Den tekniska lösningen bör, anförde kommittén, utformas så att den kan tillämpas både i val- och röstningslokaler och via Internet från andra platser.

Kommittén föreslog att det så snart som möjligt, bl.a. för att de norska försöken med e-röstning i samband med stortingsvalet i september 2013 ska kunna följas, skulle tillsättas en utredning med uppdrag att närmare överväga förutsättningarna för att införa ett e-röstningssystem och, om man bedömer att krav på säkerhet m.m. kan uppfyllas, redovisa de juridiska, tekniska och administrativa förutsättningar som enligt utredningens bedömning ska gälla för en försöksverksamhet.

Kommittén förordade i första hand försök med e-röstning via Internet i okontrollerade miljöer, men den tekniska lösningen bör utformas så att den kan tillämpas även i vallokaler och röstningslokaler.

Inriktningen för utredningens arbete borde enligt kommittén vara att försök med e-röstning ska genomföras vid de allmänna valen 2018. Försöket borde avse samtliga tre val och genomföras i ett representativt urval av kommuner.

Med hänvisning till att en bred politisk enighet sedan länge har eftersträvat i Sverige i frågor som är av central betydelse för demokratin och parlamentarismens funktionssätt, ansåg kommittén att samtliga riksdagspartier borde ges representation i utredningen.

Frågan om direktiv till en utredning bereds i Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att 2011 års vallagskommitté har föreslagit att det ska tillsättas en utredning med uppdrag att närmare överväga förutsättningarna för att införa ett e-röstningssystem och, om man bedömer att krav på säkerhet m.m. kan uppfyllas, redovisa de juridiska, tekniska och administrativa förutsättningar som enligt utredningens bedömning ska gälla för en försöksverksamhet samt att frågan om direktiv till en sådan utredning bereds i

Regeringskansliet. Utskottet vill understryka vikten av att kraven på säkerhet, som kommittén framhöll, måste kunna uppfyllas. Motionen får anses i huvudsak tillgodosedd.

Avskaffande av ångerröst

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion (S) om avskaffande av ångerröst med hänvisning till förslagen i propositionen Ökad effektivitet, säkerhet och tillgänglighet i valförfarandet om förvaring av förtidsröster och om tid för rösträkning.

Motionen

Olle Thorell (S) begär i motion 2013/14:K318 ett tillkännagivande om att möjligheten till ångerröst avskaffas. Motionären anför att förtidsröstnings-system är positivt ur ett demokratiskt perspektiv men rättigheten att ångerrösta fördröjer inte bara räkningen av röster utan ökar också risken för misstag och felaktigheter i rösthanteringen. För att förenkla hanteringen vid allmänna val bör den möjlighet som finns idag att på valdagen ångra sin tidigare lagda förtidsröst avskaffas.

Gällande ordning

Väljare får rösta personligen i sin vallokal även om de redan har röstat i en röstningslokal eller brevröstat (ångerröstning). Det regleras i 9 kap. 14 § vallagen. Om den tidigare rösten finns i vallokalen, får väljaren ångerrösta först sedan han eller hon har fått tillbaka rösten av röstmottagarna.

1993 års vallagskommitté föreslog att ångerröstningen skulle begränsas till kl. 17.00 på valdagen (SOU 1994:30). I proposition 1996/97:70 Ny vallag valde emellertid regeringen att inte lägga fram något förslag om begränsning av ångerröstningen. Kommittén anförde bl.a. följande.

Det finns många olika sätt att förtidsrösta. Man kan t.ex. poströsta, rösta på utlandsmyndighet, institutionsrösta eller brevrösta. Att väljarna förtidsröstat på något av dessa sätt hindrar inte att de röstar i vallokalen på valdagen. I så fall gäller den röst som lämnats i vallokalen. Väljare som förtidsröstat eller som poströstat på valdagen har alltså möjlighet att ändra sitt val genom att rösta även i vallokalen.

Att väljarna på detta sätt har möjlighet att ångerrösta får bl.a. den konsekvensen att poströsterna som skickas ut till vallokalerna för preliminär räkning inte kan läggas ner i valurnorna förrän man med säkerhet vet att väljaren inte kommer att rösta i vallokalen, dvs. först när vallokalen stängts för röstning. Under valdagen kan poströsterna förhandsgranskas i vallokalen om det inte stör den pågående röstningen där.

Möjligheten att förhandsgranska poströsterna innebär att valförrättarna, om de hunnit förhandsgranska samtliga poströster, kan lägga ner de preliminärt godkända rösterna i valurnan så snart röstningen avslu-

tats i vallokalen. Har de inte förhandsgranskats under valdagen får denna granskning ske efter det att röstningen avslutats. Först när samtliga röster i valet lagts ner i valurnan får denna öppnas och valkuverten tas ur och den preliminära rösträkningen inledas. Ångerröstningen och den administrativa omgång som den medför kan beräknas försena den preliminära sammanräkningen i vallokalen med mellan 30 och 60 minuter. Det kan därför ifrågasättas om inte ångerröstningen bör begränsas.

1993 års vallagskommitté stannade för att ångerröstningen skulle begränsas till kl. 17.00 på valdagen. Förtidsrösterna kunde efter granskning få läggas i valurnorna för att räkningen av röster skulle vidta omedelbart när vallokalen stängs. Nomineringsrätts och valkretskommittén lämnade inget eget förslag, men framhöll ändå vikten av att sammanräkningen kunde ske snabbt och påpekade att reglerna med personröstning krävde att sammanräkningen skulle göras så enkel och snabb som möjligt.

En utgångspunkt vid bedömningen av om ångerröstningen skall begränsas är att valförandet måste göras så enkelt som möjligt. Förtroendet för systemet måste kunna upprätthållas och systemet vara så utformat att risken för överklaganden minimeras. Förslaget att begränsa ångerröstningen medför i och för sig en möjlighet till att förkorta tiden för sammanräkningen. Emellertid är det tveksamt om fördelarna med en begränsning leder till några egentliga tidsvinster. I stället kan en sådan ordning förväntas öka förvirringen kring röstningen och risken för misstag är påtaglig. Behovet av en snabbare sammanräkning är inte av sådan styrka att det uppväger de nackdelar som en begränsning av förtidsröstningen innebär. Det kan av principiella skäl inte heller komma i fråga att slopa möjligheten att rösta på valdagen. Regeringen anser därför att det i den nya vallagen inte bör införas någon begränsning av rätten att ångerrösta.

En möjlighet att påskynda den preliminära sammanräkningen får genomföras på annat sätt. Reglerna om kontroll av förtidsrösterna bör kunna utformas så att granskningen skall ske under valdagen. Givetvis måste beaktas att röstningen skall kunna genomföras. Det bör emellertid i de allra flesta fall vara möjligt att ha granskningen färdig då röstningen avslutas. Tidsförlusten motsvarar då den tid det tar att lägga i valkuverten i valurnorna. Förslaget har därför utformats för att understryka vikten av att granskning av förtidsröster sker under valdagen.

Enligt 2003 års vallagskommitté borde någon begränsning av rätten att ångerrösta inte införas.

2011 års vallagskommitté har i betänkandet E-röstning och andra valfrågor (SOU 2013:24) bl.a. föreslagit att en uttrycklig bestämmelse ska införas i vallagen om att mottagen valmateriel som härrör från förtidsröstningen, i avvaktan på rösträkningen, ska förvaras avskilt och på ett säkert sätt. Kommittén har även föreslagit att om det är nödvändigt för att med betryggande säkerhet klara av den preliminära rösträkningen får valnämnderna fortsätta den rösträkning som enligt nuvarande regler ska ske på onsdagen efter valet under ytterligare en dag. Frågor som behandlades i detta betänkande av vallagskommittén behandlas i propositionen Ökad effektivitet, säkerhet och tillgänglighet i valförandet (prop. 2013/14:124).

Propositionen Ökad effektivitet, säkerhet och tillgänglighet i valförfarandet

Regeringen föreslår i propositionen Ökad effektivitet, säkerhet och tillgänglighet i valförfarandet (prop. 2013/14:124, s. 25 f.) att anteckningarna från röstmottagningen och det valmaterial som tagits emot ska förvaras avskilt och på ett säkert ställe i avvaktan på rösträkning. Vidare föreslås i propositionen (s. 45 f.) att om det behövs för att på ett betryggande sätt genomföra rösträkningen får valnämnden fortsätta sammanträdet för rösträkning på torsdagen efter valdagen. Om valnämnden fortsätter sammanträdet ska nämnden på onsdagen till länsstyrelsen lämna över de omslag som gjorts i ordning för de val som räknats färdigt fram till dess. Om rösträkningen avbryts ska de omslag som gjorts i ordning och det valmaterial som tagits emot förvaras på ett säkert sätt under avbrottet. Att valnämnderna får fortsätta den preliminära rösträkningen under torsdagen om det är nödvändigt för att med betryggande säkerhet klara av den preliminära rösträkningen innebär att valnämnden inte på förhand kan planera genomförandet av uppgiften på så sätt att t.ex. granskningen och rösträkningen delas upp på två dagar (prop. s. 61). Utgångspunkten är alltså fortfarande att arbetet om möjligt ska planeras så att all granskning och rösträkning ska ske under onsdagen.

Tidigare behandling i utskottet

Motioner om att begränsa eller avskaffa ångerröstning avstyrktes av utskottet i betänkande 2003/04:KU13 med hänvisning till att resultatet av det arbete som bedrevs av 2003 års vallagskommitté (Ju 2003:03) borde avvaktas.

Utskottets ställningstagande

Förslagen i propositionen Ökad effektivitet, säkerhet och tillgänglighet i valförfarandet om förvaring av förtidsröster m.m. och om tid för den preliminära rösträkningen syftar till att bidra till att minska risken för misstag och felaktigheter i rösthanteringen. I avvaktan på den fortsatta behandlingen av förslaget ser utskottet inte skäl att ställa sig bakom ett tillkännagivande om att utreda ett avskaffande av rätten att ångerrösta, och avstyrker därför motionen.

Gemensamma valsedlar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion (SD) om gemensamma valsedlar.
Jämför reservation (SD).

Motionen

Carina Herrstedt (SD) begär i motion 2013/14:K385, yrkande 1 och 2, ett tillkännagivande om gemensamma valsedlar. Motionären anför bl.a. att genom att ha gemensamma valsedlar minskar risken för valfusk i form av att ett partis valsedlar slängs eller göms undan. En valsedel skulle kunna innehålla samtliga partiets beteckning, partisymbol och kandidater. Vid sidan av varje partibeteckning och kandidatnamn skulle det finnas utrymme för att kryssa för personval. Valsedlarna skulle sedan finnas och tillhandahållas i varje vallokal. Det skulle bli lika villkor för alla, och valhemligheten skulle bevaras på ett bättre sätt än idag. För miljön skulle det innebära enbart vinster med miljontals färre valsedlar som behöver tryckas upp, tusentals mil behöver inte köras och miljoner valsedlar behöver inte kasseras efter valdagen. Gemensamma valsedlar skulle ge väljaren en samlad överblick över de partier som ställer upp i valet samt minimera risken för valfusk.

Gällande ordning

Bestämmelser om valsedlar finns i 6 kap. vallagen. Där framgår bl.a. att vid val används valsedlar med parti- och valbeteckning, valsedlar med parti- och valbeteckning och uppgifter om kandidater samt valsedlar med enbart valbeteckning.

Valsedlar med parti- och valbeteckning liksom valsedlar med parti- och valbeteckning och uppgifter om kandidater får dessutom innehålla uppgift om för vilken valkrets valsedeln är avsedd och uppgift om huruvida det parti som valsedeln gäller för har registrerat sin partibeteckning och anmält kandidater.

Kandidatnamnen ska vara uppförda i nummerordning. Varje kandidat ska identifieras så att det framgår vem som avses. Valsedlarna ska dessutom vara utformade så att väljarna kan lämna en särskild personröst och innehålla upplysning om personvalets innebörd.

Tidigare behandling i utskottet

Utskottet avstyrkte i sitt betänkande 2012/13:KU18 yrkanden om valsedlar med hänvisning till att 2011 års vallagskommitté i sitt delbetänkande behandlat frågor som gäller utformning av valsedlar. Enligt utskottets mening borde den fortsatta beredningen av ärendet avvaktas.

Propositionen Proportionell fördelning av mandat och förhandsanmälan av partier i val

Regeringen har i propositionen Proportionell fördelning av mandat och förhandsanmälan av partier i val (prop. 2013/14:48) föreslagit att en partibeteckning ska få innehålla en partisymbol. I propositionen (s. 77 f.) framhåller regeringen att symboler underlättar för väljare att ta rätt valseedel. Regeringen lämnar också förslag om skydd för partisymboler genom prövning av förväxlingsrisk.

Förslaget behandlades i utskottets betänkande Proportionell fördelning av mandat och förhandsanmälan av partier i val (bet. 2013/14:KU16). Utskottet instämde i regeringens bedömning samt föreslog att riksdagen beslutar att till 2014/15 års riksmöte skjuta upp behandlingen av regeringens förslag till lag om ändring i vallagen. Riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har i betänkande 2013/14:KU16 gjort bedömningen att en partibeteckning ska få innehålla en partisymbol, vilket underlättar för väljare att ta rätt valseedel. Riksdagen följde utskottet. Utskottet ser inte skäl att ställa sig bakom ett tillkännagivande om en utredning av frågan om gemensamma valseدلar, och avstyrker därför motionen.

Särskild valkrets för utlandssvenskar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion (M) om en särskild valkrets för utlandssvenskar.

Motionerna

Hans Wallmark (M) begär i motion 2013/14:K271 ett tillkännagivande om att det bör övervägas att bilda en särskild valkrets för utlandssvenskar. Motionären uppger att man i dag räknar med att fler än 400 000 svenskar finns stadigvarande i andra länder. Idag är tyvärr valdeltagandet bland utlandssvenskarna alltför lågt. I riksdagsvalet 2006 deltog endast drygt 30 procent av de röstberättigade utlandssvenskarna, långt under hälften av andelen hos den övriga befolkningen. Det är, anför motionären, ett demokratiskt underskott när så många medborgare väljer att inte delta i de allmänna valen. En orsak kan enligt motionären vara att utlandssvenskarna idag inte har någon egen representation i riksdagen utan istället får rösta i den riksdagsvalkrets i Sverige där de senast var bosatta. Om man istället skulle inrätta en egen valkrets för utlandssvenskarna så skulle detta kunna vara en demokratisk injektion för att dels öka utlandssvenskarnas engagemang i den svenska politiken, dels öka intresset hos Sveriges riksdag för

utlandssvenskarnas situation, särskilda intressen och problem. Hans Wallmark pekar på att erfarenheter från andra länder, exempelvis Tyskland som inrättat liknande system för sina utlandsmedborgare, är goda. Där har inrättandet av egna valkretsar lett till ett ökat valdeltagande och till att utlandssvenskar har fått in representanter i Förbundsdagen som på ett tydligt sätt tillvaratar deras frågor. Därför bör Sverige inrätta en valkrets som riktar sig just till utlandssvenskarna. Med modern teknik borde detta vara avsevärt lättare att ordna rent praktiskt än för bara några år sedan.

Gällande ordning m.m.

Vid val till riksdagen är landet indelat i 29 valkretsar som anges i 4 kap. 2 § vallagen.

Ett förslag om ändring i valkretsindelningen i Västra Götalands län behandlades i utskottets betänkande Proportionell fördelning av mandat och förhandsanmälan av partier i val (bet. 2013/14:KU16). Utskottet instämde i regeringens bedömning om indelningen i riksdagsvalkretsar i Västra Götalands län samt föreslog att riksdagen beslutar att till 2014/15 års riksmöte skjuta upp behandlingen av regeringens förslag till lag om ändring i vallagen. Riksdagen följde utskottet.

Tidigare behandling i utskottet

Utskottet behandlade senast motionsyrkanden om en särskild valkrets för utlandssvenskar i betänkande 2007/08:KU18; utskottet ansåg då att Grundlagsutredningens arbete borde avvaktas och avstyrkte de aktuella motionerna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser inte skäl att ställa sig bakom ett tillkännagivande om att utreda en särskild valkrets för utlandssvenskar, och avstyrker motionen.

Motioner som behandlas i förenklad ordning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner som rör samma eller i huvudsak samma frågor som har behandlats tidigare under mandatperioden.

I betänkandet tas några motionsförslag upp som rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under mandatperioden. Det gäller yrkanden om ett motionsyrkande (FP) om att Skåne län bör bli en riksdagsvalkrets (2013/14:N333 yrkande 10) och en motion (M,

FP, C och KD) om byte av namn på valkretsar i Västra Götalands län (2013/14:K323). Motionerna har tidigare har behandlats i betänkandena 2010/11:KU28, 2012/13:KU18.

Utskottet vidhåller de tidigare gjorda bedömningarna i dessa frågor och finner inte skäl att nu ta upp dem till närmare behandling.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Gemensamma valsedlar, punkt 3 (SD)

av Jonas Åkerlund (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:K385 av Carina Herrstedt (SD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Vid varje val trycks miljontals valsedlar upp åt de politiska partierna. Enligt gällande vallag ska valsedlar bland annat ha parti- och valbeteckning samt uppgifter om kandidaterna. Det förekommer uppgifter vid varje val om att väljare har svårt att skilja på valsedlarna från olika partier. Snarlika namn gör att det kan vara lätt att ta fel valsedel för den som har lässvårigheter eller nedsatt synförmåga. För att minimera risken för detta så borde partisymbolen finnas ihop med partinamnet på valsedeln.

Ytterst handlar det om att säkra demokratin och dess spelregler. Dagens system lider av ett demokratiskt underskott där valsedlar kan blandas samman, kastas eller gömmas och det är ett slöseri med valsedlar och innebär även ett slitage på miljön med alla dessa transporter för att distribuera valsedlarna.

Genom att ha gemensamma valsedlar så minskar risken för valfusk i form av att ett partis valsedlar slängs eller göms undan. En valsedel skulle kunna innehålla samtliga partiers beteckning, partisymbol och kandidater. Vid sidan av varje partibeteckning och kandidatnamn ska det finnas utrymme för att kryssa för personval. Valsedlarna ska sedan finnas och tillhandahållas i varje vallokal. Det blir lika villkor för alla samt att valhemligheten bevaras på ett bättre sätt än idag. För miljön innebär det enbart vinster med miljontals färre valsedlar som behöver tryckas upp, tusentals mil behöver inte köras och miljoner valsedlar behöver inte kasseras efter valdagen. Gemensamma valsedlar ger väljaren en samlad överblick över de partier som ställer upp i valet samt minimerar risken för valfusk.

Detta ger riksdagen regeringen till känna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013

2013/14:K266 av Eliza Roszkowska Öberg (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga att införa elektroniska val i Sverige.

2013/14:K271 av Hans Wallmark (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga att bilda en särskild valkrets för utlandssvenskar.

2013/14:K318 av Olle Thorell (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att möjligheten till ångerröst avskaffas.

2013/14:K323 av Cecilia Widegren m.fl. (M, FP, C, KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att återinföra namnet Skaraborg på valkretsen Västra Götalands läns östra.

2013/14:K385 av Carina Herrstedt (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om gemensamma valsedlar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att gemensamma valsedlar skulle ha stor betydelse för miljön och innebära minskade utgifter för staten.

2013/14:N333 av Christer Nylander (FP):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en gemensam riksdagsvalkrets i Skåne.